

דברות קודש

מאת
ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת ויחי

נאמטא

כל הזכויות שמורות
ל'איגוד חסידי בוסטון' {ע"ד}
שע"י קהל 'קדושת פינחס' באסטאן
רח' נועם אלימלך 2 ביתר עילית.

להנצחות לדגל שמחה

או לעילוי נשמת

ניתן לשלוח מייל:

A0799326426@GMAIL.COM

058-325-4668

עיצוב וסדר:

א.ש. אשדוד

0527627127

פרשת ויגש תשפ"ב

ליל שבת קודש

בשמחת השלום וזכר לנכד ידידנו הרה"ח רבי נח מרדכי שוורץ הי"ו
בן לחתנו הר"ר אפרים בורד הי"ו

בית תלמוד, והוא מה שאמרו חז"ל (גדה ל:): שתינוק במעי אמו נר דלוק לו על ראשו ומלמדו אתו כל התורה כולה, וזוהי ההכנה שעל ידו יוכל להתקיים בעולם השפל. ואע"פ שבא מלאך וסמרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה, הרי ידוע מה שמובא בספרים הק' שאלמלי הלימוד ההיא לא היה לאדם אפשרות להבנת התורה בעולם הזה, וא"כ הלימוד של המלאך אינה לריק.

וזוה הענין שעושיין שלום וזכר כשנולד בן זכר, כדי לנחם התינוק על מה ששכח מה שלמד, ובכלל על ירידת הנשמה שהוא בבחינה של ירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא.

יעזור השי"ת שיוכו אביו ואמו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים, ויזכה רבי נח מרדכי וכל המשפחות

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו גושנה וגו' (בראשית מו כח). ורש"י מביא מדרש אגדה שכוננת להורות לפניו, לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה.

ואפשר לומר כי יעקב אבינו כשראה שהוא הולך לגלות ע"י ירידתו למצרים, שלח את יהודה לפניו לעשות הכנה שעל ידו יוכלו בניו להתקיים בתוך הגלות. ומה היא אותה הכנה, לתקן לו בית תלמוד, כי יעקב ידע שרק בכוח התורה יוכלו בניו להתקיים בגלות.

כשתינוק נולד הוא גם בחינה של גלות, שהנשמה שחוצבה מתחת לכסא הכבוד, צריכה להיכנס לגוף האדם החומרי ולהתקיים בתוך העולם הזה השפל, וגם אצל התינוק יש את ענין ההכנה של 'לתקן לו

החשובות לרוות ממנו ומכל יוצ"ח מתוך שמחה והרחבה עדי נוכח לביאת מלאו חפניים נחת ותענוג דקדושה גוא"צ בב"א.

קידושא רבא בצפדא דשבתא

שמחת עלייה לתורה לבחור הבר מצוה אפרים שרגא נ"ו
בן ידידינו הרה"ח רבי פינחס מרדכי גרליץ הי"ו

הדרך באופן קבוע הוא אל תרגזו בדרך, רק בנחת ושמחה.

ידוע שבחור בר מצוה מקבל יצר טוב ביום שנהיה בו בן י"ג שנה, ואז מתחיל מלחמת היצר. לכן צריך הבחור הבר מצוה לדעת האופן להתמודד במלחמה זו, הוא רק בנחת ושמחה, ולא בדרך של רוגז.

והנה רש"י מבאר בכמה אופנים כוונת הכתוב אל תרגזו בדרך, ויש להעמים הפשטים השונים בדברי רש"י להתאימם לדרכו של הבית אברהם בכוונת הכתוב, שיוסף אמר לאחיו שדרך עבודתו יתברך הוא לא ברוגז, וצריך האדם לעבוד את בוראו בנחת, באופן שלא יגיע להתגברות יצרו הרע.

רש"י בפירושו הראשון על הכתוב כתב, אל תרגזו בדרך - אל

וישלח את אחיו וילכו ויאמר אלהם אל תרגזו בדרך (בראשית מה כד). וברש"י, אל תרגזו בדרך - אל תתעסקו בדבר הלכה, שלא תרגזו עליכם הדרך. דבר אחר אל תפסיעו פסיעה גסה, והכנסו בחמה לעיר. לפי פשוטו של מקרא יש לומר, לפי שהיו נכלמים, היה דואג שמא יריבו בדרך על דבר מכירתו, להתוכח זה עם זה ולומר, על ידך נמכר, אתה ספרת לשון הרע עליו, וגרמת לנו לשנאתו.

בספר בית אברהם כתב על זה הפסוק אל תרגזו בדרך, שדרך עבודתו יתברך הוא לא בדרך של רוגז וכעס. והגם דכתיב (תהלים ד ה) רגזו ואל תחטאו, ואמרו חז"ל (ברכות ה.) לעולם ירגזו אדם יצר טוב על יצר הרע, זהו אחרי שהיצר הרע מתגבר עליו, אז אין עצה רק רגזו ואל תחטאו. אבל

להעלות אותו פתאום לדרגה מאוד גבוהה, וכל כוונתו הוא כדי להפיל את האדם כשהוא לא יצליח להחזיק מעמד בדרגה גבוה זו. ואז כשיתגבר יצרו עליו יצטרך להגיע להבחינה של 'תרגזון', והוא 'לעולם ירגז אדם יצר טוב על יצר הרע'.

כשבחור מקבל עליו עול תורה במצוות, הוא חושב שהוא יכול לעלות מהר מאוד לדרגות מאוד גבוהות, וצריכים לדעת שזו עצת היצר, ועיקר העבודה שעלייתו יהא בהדרגה, ואז יקוים בו, שלא רק שהוא יעלה בהדרגה, אלא הוא גם יקום במקום קדשו.

כמו כן י"ל מה שמפרש רש"י, והכנסו בחמה לעיר וכו', שיוסף אמר לאחיו שיכנסו בדרך לעיר כשהוא עדיין יום, ולא יכנסו לעיר בלילה. גם פירוש זו יש לומר לפי דרכו של הבית אברהם, שהאדם צריך להתנהג באופן רגיל ומקובל ולא באופן משונה.

אני זוכר משנות בחרותי, שהיו כמה בחורים בישיבה שהיו ערים כל הלילה ולמדו, ובמשך כל היום ישנו, היה להם סדר שהוא הפוך מכל סדר הישיבה, וכל זה עצת היצר כדי להתגבר על האדם. מספרים כי החפץ

תתעסקו בדבר הלכה, שלא תרגזו עליכם הדרך. והשפתי חכמים (שם) פירוש דברי רש"י, אם אתם עוסקים בדבר הלכה צריכים אתם לעיין בו יותר ואין דעתיכם על הדרך, ומתוך כך טועה אתכם הדרך כלומר תתעו.

ויש להתאים דברים אלו לפי דרכו של הבית אברהם, שלפעמים מגיע היצר הרע לאדם שילמד בזמנים שונים שאין ללמוד בהם, כגון באמצע חזרת הש"ץ כשצריכים לשמוע לתפילת השליח ציבור, פתאום יש לו רצון עז ללמוד. או כשהחורים מבקשים ממנו עזרה אז פתאום בוטר בו חשקות התורה. אז יש בחינה זו שאל תתעסקו בדבר הלכה, שכל הענין שהיצר הרע רוצה שילמוד דוקא אז, הוא להתגבר עליו, ואז תצטרך להגיע ל'לעולם ירגז אדם יצר טוב על יצר הרע', ולכן אל תתעסקו בדבר הלכה אז, כדי שלא תרגזו עליכם הדרך.

רש"י מביא דבר אחר, שכוונת הכתוב 'אל תרגזו בדרך', הוא, אל תפסיעו פסיעה גסה. גם פירוש זה יש לומר לפי דרכו של הבית אברהם, שהכוונה לאדם העולה במדרגות בית קל, שעלייתו תהא בהדרגה ולא באופן של דילוג. שהיצר הרע מזרז את האדם

לקחת אחריות עליו, שלא להאשים אחרים על זה שאינו מצליח, שכל זה עצת היצר להתגבר עליו ואז יצטרך להגיע ל'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע'.

גם בחור בר מצוה צריך לקחת אחריות על עצמו, שעד עכשיו הוא היה באחריות של ההורים, ועכשיו כשנהיה בר מצוה האחריות לקיום המצוות ולימוד התורה מוטלים עליו ובאחריותו.

יעזור השי"ת שיזכה הבחור הבר מצוה אפרים שרגא לגדול בתורה וחסידות עם יראת שמים מהורה, ולנצח במלחמתו עם היצר הרע, ושיזכה רבי פינחס מרדכי לראות ממנו ומכל יוצ"ח מלוא הפנייים נחת דקדושה, ויזכו הסבים אשר ישנו פה ואשר איננו פה איתנו היום, וכל המשפחות לראות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח, ויזכה כולנו לעבוד את בוראנו מתוך נחת בלי שיטרחו להגיע להבחינה של 'תרגוון' ולראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, עדי נזכה לכיאת גוא"צ בכ"א.

חיים היה דורש מהבחורים בישיבתו שישנו שמונה שעות בלילה ויקומו מוקדם בבוקר, ושלא ילכו לישון מאוחר בלילה.

וזה מה שאמר יוסף להם 'אל תרגזו בדרך', אל תכנסו בחמה לעיר, היינו שתתנהגו באופן רגיל ומקובל בדרך כל אדם, כי כשהאדם מתנהג באופן קיצוני, זו עצת היצר להתגבר עליו, ואז יצטרך להגיע ל'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע'.

רש"י בפירושו האחרון, מפרש 'אל תרגזו בדרך', לפי פשוטו של מקרא, שלפי שהיו נכלמים, היה דואג שמא יריבו בדרך על דבר מכירתו, להתוכח זה עם זה ולומר, על ידך נמכר, אתה ספרת לשון הרע עליו, וגרמת לנו לשנאתו.

גם פירוש זה יש להתאים לדרכו של הבית אברהם, שטבע האדם שהוא חושב תמיד שהוא אינו אשם בכלום, ותמיד הוא מוצא להאשים את השני, וכשמגיע לעבודת השם צריך האדם

רעוא דרעוין

כ"ק אאזמו"ר זי"ע אמר לבאר (סעדה שלישית תש"מ) הפסוק ויוסף ישית ידו על עיניך, על פי מה שמוכא בספרים הק', שהכוונה הוא שיוסף יבהיר לאביו את כל מה שהתרחש לנגד עיניו, שיעקב דאג בגלל שהבין שירידתו למצרים הוא בעצם תחילת הגלות, ועל זה אמר לו השי"ת אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, ואם תשאל למה צריכים לכל זה, לרדת ואח"כ לעלות, על זה התשובה, ויוסף ישית ידו על עיניך, כפי שראית אצל יוסף שאי אפשר להבין את כל מה שקורות לנו, כמו שאמרו חז"ל (שבת פט:): שכל הענין של מכירת יוסף היה לתועלת יעקב אבינו, שאם לא היה נמכר יוסף היה מוכרח יעקב אבינו לרדת למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא שזכותו גרמה לו שירידתו למצרים אירעה ע"י מכירת יוסף.

כך גם הענין של גלותן של ישראל הוא ענין בלתי מובן, ואי אפשר לרדת לסוף דעתו של הקב"ה, וזהו ויוסף ישית ידו על עיניך, שמהסיפור של יוסף תבין שאי אפשר להבין מיד את דרכי ה'.

ויעלו ממצרים ויבאו ארץ כנען אל יעקב אביהם. ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם. וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם (בראשית מה כה-כו).

כאשר נתאר לעצמנו את אותה התרגשות של יעקב אבינו כשהוא שמע שעוד יוסף חי, שיוסף בנו שנעלם ממנו זה עשרים ושתים שנה, עדיין חי וקים, ההתרגשות והשמחה עצומה שהיה לו אין לתאר. ובכל זאת כל שמחה זו היתה מהולה עם צער וכאב, כשהבין שכל ענין זה של יוסף הוא חלק מההשתלשלות של ירידת כלל ישראל לגלות.

הקב"ה בראותו את דאגתו של יעקב אבינו על ענין הגלות, התגלה אליו במראות הלילה ואמר לו, אנכי הא-ל אלוקי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם. אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך

(שם מו כ-ד).

את שלומם של תושבי העיירה ולברכם, ענה לו האוהב ישראל שאינו רוצה לרדת מהעגלה בגלל שאינו רוצה ליהנות מכל הכבוד שחלקו לו, אמר לו הבן שאנשי עיירה הגיע לקבל אותי, וכל הכבוד הזה הוא באמת בשבילי, ואז ירד האוהב ישראל מהעגלה כיון שרצה גם הוא להשתתף עם כל אלו שהגיעו לכבד את בנו.

בשיצאו מהעיר שאל האוהב ישראל את בנו, מה עשית שזכית לכל הכבוד וההתפארות הלזו, ענה לו הבן, הם הגיעו לכבד אותי בגלל שאני הבן של האפטרער רב, השיב לו אביו, שתשובה זו הוא מה שאמר יוסף הצדיק במצרים, יוסף אמר 'והגדתם' - 'לאבני את כל כבודי במצרים', שתלה את כל הכבוד שרכשו לו במצרים, בזכותו של אביו, שיוסף הבין שכל מה שהתרחש היה הכל בזכותו הגדול של יעקב אבינו.

ואפשר לשלב שתי פירושים אלו ביחד, שכוונת יוסף היה להגיד לאביו על כל הכבודות והקושי והניסיונות שהיה לו במצרים, והתכוון גם להגיד לאביו שרק בזכותו התגבר על ניסיונות אלו, כמו שאמרו חז"ל (סוטה לז:): שבאותה שעה גראתה לו

עוד איתא בפרשתן מהרו ועלו אל אבי וגו' (בראשית מה ט). והגדתם לאביו את כל כבודי במצרים (שם פסוק יג). וצריך להבין מה היתה כוונת יוסף בדברו דברים אלו, וכי זהו מה שיש לו לבשר לאביו אחרי כל השנים האלו שלא ראה פניו, שיש לו כבוד וממשלה, ושהוא מושל בכל ארץ מצרים, הרי מן הראוי היה לבשר לו כי שמור הוא מכל טומאת מצרים, וכי הוא נשאר ירא אלוקים, הלא ידע שאצל יעקב אביו חשוב יותר עניינו הרוחני מאשר מעמדו בארץ מצרים. ובקושייה זו נתחבטו הרבה ממפרשי התורה.

וראיתי בספר עירין קדישין שמביא בשם הרה"ק מרוז'ין זי"ע שכוננת הכתוב הוא, שיוסף אמר שתגידו לאבני את כל הכבודות והקושי שיש לי במצרים.

כ"ק אאזמו"ר זי"ע מביא (סעדה שלישית תש"ט) בשם הרה"ק האוהב ישראל מאפטא זי"ע פירוש על הפסוק 'והגדתם לאביו את כל כבודי במצרים', על פי מעשה שאירע אתו כשהגיע לאיזה עיירה, תושבי העיירה יצאו בהמוניהם לקבל את פניו של אותו צדיק, בנו של האוהב ישראל שנסע אתו ביקש ממנו לרדת מהעגלה לדרוש

יקרא לעצמו מושל, וכשראו כן, 'וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם וגו'' (שם פסוק כו). היינו כמו שבאמת אמר להם יוסף לומר לו 'שמני אלוקים לאדון לכל מצרים' ומיד 'ותחי רוח יעקב אביהם'.

ובבוונת יוסף באומרו 'שמני אלוקים לאדון לכל מצרים', יש לומר שיוסף כיוון לשתי דברים, א. שכל מה שאני נהייתי אדון במצרים, הוא הכל מאלוקים, וזה לא הגיע מכוחי ועוצם ידי. ב. שאני פעלתי שאלוקים יהיה אדון במצרים, שעבדתי להרבות כבוד שמים במצרים.

ויש לקשר ענין זה למה שאמר יוסף 'והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים', על פי מה שהיה מעשה עם הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע (ספר שיה זקנים (ח"א עמוד קצח)) שפעם הגיע לעיר האבינוב לחנוכת הבית של הבית הכנסת שם, הבית הכנסת שם היה בנוי כדמות הבית הכנסת בבעלזא, ונתאספו שם ציבור גדול מאוד, ונתכבד הרה"ק מבעלזא ברוב פאר והדר עם כבוד רב. ובשבת קודש אמר הרה"ק מבעלזא בשולחנו הטהור, דהנה כתיב 'והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים', והקשה האם דיבר יוסף הצדיק מהכבוד שנעשה לו, ותירץ דכוונת הקרא

דמות דיוקנו של אביו, ורק בזכות אביו התגבר על הניסיון ולכן היה ראוי להכבוד שרכשו לו במצרים.

ראיתי מובא בשם ספר קרני ראם (ח"א עמוד קלו) שהרה"ק רבי אברהם מפוריסוב זי"ע אמר בשם גדול אחד, לבאר למה בתחילה כשדיבר יוסף לאחיו אמר להם, 'ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים וישימני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומושל בכל ארץ מצרים' (בראשית מה ח). ובהמשך, אמר יוסף להם (שם פסוק ט) 'מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף שמני אלוקים לאדון לכל מצרים'. בלי להזכיר שהוא מושל בכל ארץ מצרים.

והביא שם דהביאור הוא, שמקודם סיפר להם דברים כהויותן, אולם אח"כ נתיישב בדעתו שאם יאמרו לאביו שקרא לעצמו מושל, לא יאמין, כי יעקב אבינו הכיר את מדרגת יוסף הצדיק שלא יקרא לעצמו בשם 'מושל', על כן נתחכם וצוה להם להגיד לאביו אדון ולא מושל, והם אמרו ליעקב (שם פסוק כו) 'עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים', ולכן 'ויפג לבו כי לא האמין להם', כי לא האמין שיוסף

ובוונת יוסף היה לומר ליעקב, בידעו שיעקב אבינו מתיירא מלרדת למצרים, בגלל שהוא יודע שירידתו למצרים הוא בעצם ההתחלת הגלות של כלל ישראל, ולכן אמר לו יוסף, שעשיתי ההכנה הדרושה לכלל ישראל בגלות, והוא ע"י ששמוני אלוקים לאדון לכל מצרים.

יעזור השי"ת שנוכה במהרה לגאולתן של ישראל בביאת גוא"צ בב"א.

'והגדתם לאבי', היינו שאני מוסר כל הכבוד לאבי שבשמים.

ועל פי זה יש לקשר את הענין שאמר יוסף 'שמוני אלוקים לאדון לכל מצרים', וכמו שאמרנו שכוונתו היתה לומר, שפעל להרבות כבוד שמים ושאלוקים יהיה אדון לכל מצרים, וכמו כן היה גם כוונתו באומרו 'והגדתם לאבי', שהכוונה הוא לאבינו שבשמים, 'את כל כבודי במצרים'.

חנוכה תשפ"ב חלק ב'

ליל ה' דחנוכה לבחורי החבורות

אבל הנרות השפיעו והאירו לחוץ, והרגישו את הענין של הנרות בחוץ 'בחצרות קדש'ך'. וזהו והדליקו נרות בחצרות קדש'ך, שגם בחצרות קדש'ך הרגישו את הנרות שהדליקו בהיכל.

צריכים לדעת שאמנם הנרות חנוכה משפיעים לחוץ, אבל בראש וראשונה הנרות משפיעים על האיש הישראלי המקיים המצוה של הדלקת נרות, כשהודי מבין שנרות אלו יש להם כוח להשפיע לחוץ, כדי להשפיע

בנוסף של 'ועל הניסים' אנו אומרים 'והדליקו נרות בחצרות קדש'ך', בספה"ק בני יששכר (מאמרי חדשי כסלו טבת, מאמר ד הלל והודאה אות צב) כבר הקשה, וכי בחצר היתה המנורה עומדת הרי בהיכל היתה.

ויש לתרץ קושייתו דכל הענין של חנוכה הוי פירסומי ניסא, שמצותו להניחה על פתח ביתו מבחוץ, שהנרות צריכים להשפיע ולהאיר לחוץ, ואמנם כי הדלקת הנרות היה בהיכל,

בנביא שמואל כתוב, אחרי ששאל עבר על מצות ה' שצוהו להחרים את עמלק, ושאל השאיר את אנג מלך עמלק בחיים, כתיב (שמואל א טו יד) ורוח ה' סרה מעם שאל ובעתתו רוח רעה מאת ה'.

והמלכים מבאר הפסוק, ורוח ה' סרה - רוח ה' הוא התעצמות שפע הרוחניות בענין אלוקי אשר חל על כחותיו הנפשיות, ותלבישהו רוח גבורה, ותמלאהו רוח חכמה ודעת ויראת ה', ואיש הזה גם כליו השריים נושאי הכוחות הנפשיות יוכנו אל השפע הלז להיותם משכן הכבוד, אמנם עת יוסר ממנו השפע בחטאו, וכליו יורקו מהרוחניות השוכן בהם, ירגיש החסרון הזה וישתומם ויתבהל, ותחת רוח הנשגב ישכן בו רוח אחר שחוריי מלא בלהה ועצב, דאגה ובעתה, וזה שכתוב ובעתתו רוח רעה וגו'.

הרי ששאל המלך אחרי שעבר על מצות ה' שצוהו להחרים את עמלק, סר רוח ה', וממילא, ובעתתו רוח רעה, שהגיע המרה שחורה ונתמלא לבו בדאגה, פחד ובהלה.

צריך לדעת כדי שהאדם לא יהיו לו פחדים, מרה שחורה ודאגות,

לחץ צרכים מקודם להשפיע על עצמו, ורק אחרי שמשפיע על עצמו יכול להשפיע על אחרים.

וידוע מה שאמר הרה"ק הדברי חיים מצאנז ז"ע על עצמו, כשהייתי צעיר לימים ולבי עקר באהבת השם יתברך. אז חשבתי שאתקן את כל בני האדם בעולם ואחזירם למוטב, שיעבדו את השם. כאשר ראיתי שלא עלה הדבר בידי חשבתי, לפחות אתקן את בני עירי. לאחר שטרחתני בכך וראיתי שגם זה אי אפשר, חשבתי, לפחות אתקן את בני ביתי, שיהיו עובדי השם כאמת. שבתי והתבוננתי בדבר ואמרתי, לפחות אמרח לתקן את עצמי, שאהיה עובד את השם. טרחתני בכך הרבה וראיתי שגם דבר זה אינו עולה בידי.

כדי שנוכל להשפיע על הקרובים וידידים וכן על כל העולם צרכים קודם כל להשפיע על עצמינו, גרות חנוכה יש בהם כח להשפיע, וצרכים אנו לספוג הקדושה של גרות אלו, לספוג את האור מגרות חנוכה שהם בבחינת 'כי נר מצוה ותורה אור' (משלי ו כג). כשסופגים אור הקדושה שמאיר בגרות אלו, נהפכים לאדם אחר במעלת הקדושה.

יותר, אצל בית שמאי או בית הלל, הרי עד נר הרביעי רואים ריבוי נרות אצל ההולכים בשיטת בית שמאי, ומנר החמישי ואילך רואים הכל בנלוי כיצד ריבוי הנרות והאור הוא אצל ההולכים בבית הלל.

בנר החמישי מתגבר דעת בית הלל על בית שמאי, שהרי בלילה זה לפי דעת בית הלל מדליקים חמש נרות, ולפי דעת בית שמאי מדליקים רק ארבע נרות. הלילה מתגבר הענין של מוסיף והולך. וכמו כן ידוע שדעת בית הלל מרמז על רחמים וחסדים (זוה"ק פינחס רמ"ה ע"א), וכל הענינים האלו מתגברים בלילה זה, ולכן היה הנר החמישי אצל חסידים במעלה מיוחדת.

ויש לומר בדרך העבודה דהנה עבודת ה' של יהודי נחלקת לשניים יש הענין של 'סור מרע', להשמר ולהזהר במצוות לא תעשה, ויש הענין של 'עשה טוב' והוא להרבות בתורה בתפילה ובצדקה ובשאר מצוות עשה, ובנר החמישי רואים אנו כיצד עיקר העבודה היא ב'עשה טוב' דווקא, ולא במלחמה עם ענייני הרע.

עבודת 'סור מרע ועשה טוב', המה מקבילות לשיטת בית שמאי

והאופן שיהא האדם במצב של שמחה, זה רק כשיש לו רוח ה', כשיש לאדם רוח ה' והגוף מתמלא ברוחניות וקדושה, לא שייך שיהיה אצלו מרה שחורה, עצבות, פחד ודאגה, אבל כשרוח ה' סרה, ממילא מגיע הרוח רעה. כשמדליקים נרות חנוכה, נרות אלו מכניסים לאדם רוח של קדושה, כשסופנים האור של נרות חנוכה, זה מכניס לגופו ונשמתו של האדם רוח ה', ונתמלא עם רוח של גבורה וקדושה, שמתעלה ומתרומם האדם, וממילא סר מהאדם הרוח רעה וכל הפחדים והבהלות ע"י זה שהוא ממלא עצמו עם רוח של קדושה.

בזה הליל 'איז די פיפטע לעכטיל פון חנוכה' (נר החמישי של חנוכה), אצל חסידים הנר החמישי של חנוכה היה ענין גדול.

ויש לבאר מה הוא מעלתו של נר החמישי. ידוע שנחלקו בית שמאי ובית הלל באופן סדר מצות הדלקת נר חנוכה (שבת כא:), בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמונה, מכאן ואילך פוחת והולך, ובית הלל אומרים, יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך. כאשר מביטים אצל מי מואר

לענייני תורה ומצוות, וממילא 'מוסיף והולך', מוסיפים מדי יום עוד נר ועוד נר, עד לשמונה נרות. והנה ההלכה נפסקה כבית הלל, והיינו שעיקר העבודה היא ב'עשה טוב', להוסיף עוד ועוד בעבודת השם, ולא ליתן את עיקר הדגש על 'סור מרע'.

ב"ק אאזמו"ר זי"ע אמר (פרשת ויחי תשמ"ב) שעל פי דרך החסידות הקדימו 'עשה טוב' ל'סור מרע', כי אם ימתין עד שיסיר הרע לגמרי, אפשר שלא יבוא ל'עשה טוב'. וביאר שמרן הבעל שם טוב זי"ע ביאר ענין זה על פי משל, שאדם קנה מגפיים חדשות, ובפעם הראשונה שהלך איתם בדרך הוא נכנס לתוך שלולית של בויג, כשהוא ראה שהתלכלכו המגפיים אז הוא הרים המגף הימיני בכדי לנקות אותו מהבויג שעליו, ואח"כ הוא הרים את המגף השמאלי בשביל לנקות גם אותו, אך לצערנו הוא ראה שבינתיים המגף הימיני שוב התלכלך והתמלא בויג, כיון שהוא עדיין עומד בתוך השלולית.

ואמר הבעש"ט זי"ע שאם אחד רוצה לנקות את המגפיים שלו, אזי הוא צריך קודם כל לצאת

ושיטת בית הלל (לקוטי תורה שה"ש מח ב). לדעת בית שמאי יש להחמיר ולאסור תדיר, משום שעיקר העבודה היא 'סור מרע', להתרחק מעניינים בלתי רצויים ולהילחם בהם. לעומתם, בית הלל אוהזים מדרך עבודה שעיקרה הוא 'עשה טוב', להוסיף בענייני טוב וקדושה.

מחלוקת זו מתבטאת בדעותיהם בנוגע להדלקת נרות חנוכה, לדעת בית שמאי העיקר הוא, כאמור, שלילת דברים בלתי רצויים, ומשום כך הדלקת הנרות היא בסדר של 'פוחת והולך'. בתחילת העבודה ישנו הרבה רע, וזקוקים למאמץ גדול ולאור רב בכדי להילחם בו, אך כאשר האדם מתקדם בעבודת השם, הוא נמשך פחות לעניינים גשמיים וחומרניים, וממילא די באור מועט יותר בכדי להילחם ביצר הרע. שיטה זו מתבטאת במה שבתחילת החנוכה מדליקים שמונה נרות, ובסיום ימי חנוכה די כבר באור מועט, נר אחד, כי כבר אין צורך כל כך להילחם ברע.

אך לדעת בית הלל העיקר הוא 'עשה טוב'. היינו שיש להוסיף עוד ועוד בנר מצווה ותורה אור. מתחילים עם נר אחד, ואזי גדל החשק והתשוקה

זצ"ל רב דקהל שומר שבת בבארא פארק, שהיה יהודי שנכנס לחנות של ספרים וביקש לקנות סידור בית יעקב, סידור של רבי יעקב מעמדין זצ"ל, שיש בו כל מיני תפילות בתוכו כמו תיקון חצות, ויש בו מאות עמודים עד שמגיעים להתחלת התפילה.

היהודי היה נראה כיהודי פשוט, ובעל החנות לא הבין למה הוא מעדיף דוקא סידור זו, והציע לו כל מיני סידורים טובים, שהם קלים הרבה ביותר להתפלל מתוכם, מסידור בית יעקב שצריכים לדפדף כל כך הרבה דפים. אמר לו היהודי, אני מחפש דוקא סידור כזו שיש בה הרבה דפים לפני שמגיעים לעיקר התפילה, יש לי ילדים קטנים בבית, והם קורעים דפים מהסידור, אני רוצה כזה סידור כזו, שאפילו אם יקרעו ממנו כמה דפים אני עדיין יישאר עם ה'אדון עולם', אם אני יקנה סידור פשוט, כשיקרעו דפים מהסידור לא יישאר לי 'אדון עולם'.

והנמשל, הז"ל קבעו לתורה כל מיני גדרים וסיוגים, שאפילו אם אנחנו נעבור על הגדרים וסיוגים אנחנו נישאר 'מיטן אדון עולם' (עם האדון עולם), נישאר עם עיקר התורה ועקרי

מהשלולית של הבוץ ולעלות לשביל מרוצף, ורק אח"כ לנקות את המגפיים, כי אי אפשר לסור מהרע אם הוא עדיין עומד בהרע, והיינו שצריך להתמקד קודם על ה'עשה טוב', שלא להישאר שקועים בחולשות או חסרונות העבר, שזה רק יעציב את האדם וימנע ממנו מל'עשות עוד טוב, אלא קודם כל צריך האדם להתחיל עם 'עשה טוב', ועל ידי זה ממילא יגיע ל'סור מרע'.

וזה דעת בית הלל שצריכים להיות מוסיף והולך, דהעיקר הוא 'עשה טוב', ועל ידי עשיית הטוב, ממילא יסור מדרכו הרע. אם האדם מכניס רוח ה' לתוכו, הרוח של קדושה וטהרה, ממילא יסיר ממנו הרוח הרע, כל הענין של העצבות ומרה שחורה. האדם בעשיית הטוב באופן של מוסיף והולך מכניס רוח ה' לתוכו, ע"י לימוד התורה ועשיית המצוות הוא מכניס בתוכו רוח של קדושה, וממילא יסור ממנו כל הפגעים רעים.

האדם צריך לספוג בתוכו את קדושת הנרות, שיכנס בו עוד ועוד קדושה. זכרוני משנות בחרותי, משל ששמעתי מהרה"ג רבי יהודה טירנאור

הדת, אבל אם לא יהיה לנו הגדרים וסיוגים, כשאנחנו נעבור על דברי התורה ח"ו לא נישאר עם 'אדון עולם'.

כאשר נמצאים אנו בעיצומם של ימי החנוכה עלינו לספוג עוד ועוד מהקדושה והאורה של ימים אלו, שכאשר יעברו ימי החנוכה האלו אזי אפילו אם ח"ו ניכשל ואנחנו נקרע חלק מהדפים של הסידור שלנו, יהיה לנו סידור עבה עם הרבה דפים של

קדושה ועל ידי זה עדיין נישאר עם 'אדון עולם'.

יעזור השי"ת שנזכה לארוז מלוא חפניים של הקדושה וטהרה בימים אלו, ושנזכה להגיע ל'עשה טוב' ועל ידי זה נזכה לסור מהרע, ושנזכה לרחמים וחסדים בכל הענינים ולאורה, ושנזכה להיות בחצרות קדשך להיות מושפעים מהדלקת הנרות בבית המקדש בביאת גוא"צ בב"א.

לזכר עולם יהיה צדיק

זכות הגליון לעילוי נשמת האי גאון וצדיק

הרה"ק רבי **אברהם יוסף** בן הרה"ק רבי **משה** זי"ע

אבד"ק **אונגוזאר** בעמה"ס אבני שוהם

ובנו של הרה"ק בעל הערוגת הבושם זי"ע

נסתלק לגנוי מדומים ביום טו' טבת שנת תרפ"ח

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן